

(Проблемы и решения в преподавании языка и литературы. Problems and Solutions in Teaching Language and Literature)

Maksimova Zeboxon Nomon qizi,

Farg 'ona davlat universiteti.

Filologiya va tillarni o'qitish: Ingliz tili yo'nalishi talabasi

maksimovaz0215@gmail.com

+998904058708

Annotatsiya

Ushbu maqolada til va adabiyot fanlarini o'qitishda uchraydigan asosiy muammolar va ularning echimlari tahlil qilinadi. O'quvchilarning kitobxonlikka bo'lgan qiziqishining pasayishi, interaktiv metodlarning etarli qo'llanilmasligi, adabiy asarlarni tahlil qilishdagi bilim va ko'nikma kamchiliklari, tarixiy-adabiy kontekstga e'tiborning pastligi, baholash tizimi va rag'batlantirish muammolari kabi masalalar ko'rib chiqiladi. Har bir muammo bo'yicha zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida echimlar taklif etiladi. Shuningdek, til va adabiyot fanlarini o'qitishda innovatsion metodlarni joriy etish, o'quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantirish va ularni mustaqil o'rganishga yo'naltirish zarurligi ta'kidlanadi. Maqola o'qituvchilar, ta'lim muassasalari rahbarlari va ta'lim tizimi mutaxassislari uchun amaliy tavsiyalarni o'z ichiga oladi.

Kalit so'zlar: Til va adabiyot ta'limi, o'quvchi qiziqishi, interaktiv metodlar, adabiy tahlil, tarixiy kontekst, baholash tizimi, innovatsion pedagogika, ijodiy fikrlash, mustaqil o'rganish, ta'lim sifati

Аннотация

В данной статье анализируются основные проблемы преподавания языка и литературы, а также предлагаются решения этих проблем. Рассматриваются такие вопросы, как снижение интереса учащихся к литературе, недостаточное применение интерактивных методов на уроках, дефицит знаний и навыков при анализе произведений, низкое внимание к историко-литературному контексту, проблемы оценки и мотивации учащихся. Для каждой проблемы предлагаются решения на основе современных педагогических подходов. Также подчеркивается необходимость внедрения инновационных методов преподавания, развития творческого мышления учащихся и их ориентации на самостоятельное обучение. Статья содержит практические рекомендации для преподавателей, руководителей образовательных учреждений и специалистов образовательной системы.

Ключевые слова: Преподавание языка и литературы, интерес учащихся, интерактивные методы, литературный анализ, историко-литературный контекст, система оценки, инновационная педагогика, творческое мышление, самостоятельное обучение, качество образования

Abstract

This article analyzes the main problems in teaching language and literature and proposes solutions to these problems. Issues such as the decline in students' interest in literature, insufficient use of interactive methods in lessons, lack of knowledge and skills in analyzing literary works, low attention to historical-literary context, and problems in assessment and motivation are discussed. For each problem, solutions based on modern pedagogical approaches are proposed. The article also emphasizes the need to introduce innovative teaching methods, develop students' creative thinking, and direct them towards independent learning. Practical recommendations for teachers, school administrators, and education system specialists are provided.

Key words: Language and literature education, student interest, interactive methods, literary analysis, historical-literary context, assessment system, innovative pedagogy, creative thinking, independent learning, educational quality

Til va adabiyot fanlari har bir xalqning milliy o'zligini, madaniy merosini va ma'naviy qadriyatlarini asrab-avaylashda muhim o'rin tutishi hammamizga ma'lum. Chuunki ushbu fanlar orqali o'quvchilar nafaqat ona tilining boyliklarini o'rganadilar, balki badiiy asarlar orqali insoniy fazilatlar, estetik did va mustaqil fikrlash qobiliyatini ham rivojlantiradilar. Bugungi kunda ta'lim tizimida yuzaga kelayotgan o'zgarishlar, axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi va globallashuv jarayonlari til va adabiyot o'qitish metodikasiga yangicha yondashuvlarni talab etmoqda. An'anaviy o'qitish uslublari zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan boyitilishi, o'quvchilarning individual qobiliyatlari va ehtiyojlariga moslashtirilgan ta'lim metodlari ishlab chiqilishi zarur. Shuningdek, o'quvchilarning og'zaki va yozma nutqidagi kamchiliklar, darslik va o'quv dasturlaridagi muammolar, baholash tizimidagi noaniqliklar, o'qituvchilarning malaka oshirish ehtiyoji va o'quvchilarning motivatsiyasi kabi masalalar til va adabiyotni o'qitish jarayonida dolzarb muammolar sifatida namoyon bo'lmoqda.

Mazkur maqolada til va adabiyot o'qitishdagi mavjud muammolar tahlil qilinib, ularning echimlari bo'yicha takliflar beriladi. Shuningdek, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash, o'quvchilarning nutqiy kompetensiyalarini

rivojlantirish va o'qituvchilarning malakasini oshirish orqali ta'lim sifatini yaxshilash yo'llari ko'rib chiqiladi.

Til va adabiyot fanlarini o'qitishda bir qator muammolar mavjud bo'lib, ularni hal etish ta'lim sifatini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Birinchidan, o'quvchilarning og'zaki va yozma nutqida fikrni aniq va ravon ifodalashda qiyinchiliklar kuzatilmoqda. Bu holat ularning badiiy asarlarni tahlil qilish va o'z fikrini bayon etishda muammolarga olib keladi. Bunga kitobxonlik madaniyatining pastligi, adabiy til me'yorlariga amal qilmaslik, shevaga xos so'zlardan foydalanish va darsliklarda fonetika hamda orfografiya bo'limlari bo'yicha ma'lumotlarning kamligi sabab bo'lmoqda. Ushbu muammoni hal etish uchun kitobxonlikni rivojlantirish, badiiy asarlarni o'qishga rag'batlantirish, bahs-munozaralar va teatr to'garaklari tashkil etish, shuningdek, "Nutq madaniyati" va "Notiqlik san'ati" kabi to'garaklar orqali nutqni rivojlantirish lozim.

Ikkinchidan, darslik va o'quv dasturlarida fonetika va orfografiya bo'limlariga etarlicha e'tibor berilmagan. Masalan, "O'zbek tilining asosiy imlo qoidalarini" darsliklarda to'liq o'rgatilmaydi, bu esa o'quvchilarning yozma nutqida xatolarga olib keladi. Bu muammoni bartaraf etish uchun imlo qoidalarini alohida mavzu sifatida o'rganish, lug'at diktantlari va paronim so'zlar bilan ishlash mashg'ulotlarini tashkil etish, shuningdek, fonetika bo'limini yuqori sinflarda ham chuqur o'rganish zarur.

Uchinchidan, hozirgi baholash tizimida o'quvchilarning nutqiy kompetensiyalari etarlicha baholanmaydi. Asosan yozma ishlar orqali baholash olib boriladi, bu esa o'quvchilarning og'zaki nutqini rivojlantirishga to'sqinlik qiladi. Bu muammoni hal etish uchun kompetensiyaviy baholash modelini joriy etish, og'zaki va yozma nutqni baholash mezonlarini ishlab chiqish, shuningdek, badiiy asarlarni tahlil qilish ko'nikmalarini baholashga e'tibor qaratish lozim.

To'rtinchidan, o'qituvchilarning zamonaviy pedagogik texnologiyalarni bilmasligi darslarning samaradorligiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Bu muammoni bartaraf etish uchun o'qituvchilar uchun malaka oshirish kurslarini tashkil etish, innovatsion metodikalarni o'rganish va amaliyotga tatbiq etish, shuningdek, tajriba almashish seminarlarini o'tkazish zarur.

Beshinchidan, o'quvchilarning til va adabiyot fanlariga bo'lgan qiziqishi pastligi ularning o'zlashtirish darajasiga ta'sir qiladi. Bu muammoni hal etish uchun darslarni interaktiv metodlar bilan boyitish, o'quvchilarning qiziqishlariga mos mavzularni tanlash, shuningdek, tanlovlar, insholar va sahna ko'rinishlari orqali faollikni oshirish lozim.

Xulosa shuki, bugungi kunda ta'lim tizimida yuzaga kelayotgan o'zgarishlar, axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi va globallashtirish jarayonlari til va

adabiyot o'qitish metodikasiga yangicha yondashuvlarni talab etmoqda. An'anaviy o'qitish uslublari zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan boyitilishi, o'quvchilarning individual qobiliyatlari va ehtiyojlariga moslashtirilgan ta'lim metodlari ishlab chiqilishi zarur. Shuningdek, o'quvchilarning og'zaki va yozma nutqidagi kamchiliklar, darslik va o'quv dasturlaridagi muammolar, baholash tizimidagi noaniqliklar, o'qituvchilarning malaka oshirish ehtiyoji va o'quvchilarning motivatsiyasi kabi masalalar til va adabiyot o'qitish jarayonida dolzarb muammolar sifatida namoyon bo'lmoqda. Keling, bu borada yoshlar orasida kitobxonlikni yanada ko'proq targ'ib qilaylik, baholash tizimini isloh qilib, darslik va o'quv dasturlarini hozirgidan-da takomillashtiraylik. Zero, kelajak avlod- Vatanimiz poydevoridir. Unga qancha e'tibor berilsa, shuncha yuksalaveradi, kamol topaveradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Karimov, S. *Badiiy uslub va tilning ifoda-tasvir vositalari*. – Samarqand: SamDU nashriyoti, 1994. Til va Adabiyot+1 Til va Adabiyot+1
2. Ahmedov, S., Qosimov, B., Qo'chqorov, R., Rizayev, Sh. *6-sinf Adabiyot*. – Toshkent: Sharq, 2015. Scribd+4 Til va Adabiyot+4 Toshkent Davlat Universiteti+4
3. Ahmedov, S., Qo'chqorov, R., Rizayev, Sh. *6-sinf Adabiyot*. – Toshkent: Ma'naviyat, 2017. Til va Adabiyot+2 Til va Adabiyot+2 Toshkent Davlat Universiteti+2
4. Husanboyeva, Q., Niyozmetova, R. *Adabiyot o'qitishda muammoli ta'limni qo'llash*. – Zenodo, 2023. Zenodo
5. Abdiramov, Sh. *Ta'limga kompetensiyaviy yondashuv: muammo va echimlar*. – Toshkent: TSUULL, 2020. Toshkent Davlat Universiteti+2 Toshkent Davlat Universiteti+2 Toshkent Davlat Universiteti+2
6. Qodirov, V. *Mumtoz adabiyot: O'qitish muammolari va echimlar*. – Toshkent: O'zbekiston Milliy kutubxonasi nashriyoti, 2009. Toshkent Davlat Universiteti+2 Til va Adabiyot+2 Til va Adabiyot+2
7. To'xliyev, B. *Adabiyot o'qitish metodikasi*. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2006. Scribd+2 Til va Adabiyot+2 ResearchGate+2
8. Mirziyoyev, Sh.M. *Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz*. – Toshkent: O'zbekiston, 2017. Til va Adabiyot
9. Karimov, I.A. *O'zbekiston XXI asrga intilmoqda*. – Toshkent: O'zbekiston, 1999. Til va Adabiyot

10. Yo'ldoshev, Q. *Adabiyot o'qitishning ilmiy-nazariy asoslari*. – Toshkent: O'qituvchi, 1996. Til va Adabiyot

CHALLENGES AND SOLUTIONS IN TEACHING LANGUAGE AND LITERATURE

Yusupov Asadbek Gafur ugli,
*3rd year student, Foreign language and literature (English),
Faculty of Languages, Termez state pedagogical institute
E-mail: asadbekyusupov2004@gmail.com*

Annotation

This article examines the challenges and solutions in the teaching of language and literature, focusing on factors such as student engagement, resource availability, and the balance between theory and practice. The study analyzes the main issues encountered by educators, such as lack of motivation among students and limited access to modern teaching materials. Potential solutions include integrating interactive teaching methods, utilizing technological tools, and promoting continuous professional development for teachers. By addressing these challenges effectively, educators can enhance the learning experience in language and literature classrooms, fostering both linguistic and critical thinking skills among students. This research provides practical recommendations for improving teaching practices and increasing student engagement.

Key words: Language teaching, literature education, challenges, solutions, interactive methods, technology integration, professional development

Аннотация

В данной статье рассматриваются проблемы и решения в преподавании языка и литературы, с акцентом на такие аспекты, как вовлеченность студентов, доступность ресурсов и баланс между теорией и практикой. В исследовании анализируются основные трудности, с которыми сталкиваются преподаватели, такие как отсутствие мотивации у студентов и ограниченный доступ к современным учебным материалам. В качестве решений предлагается внедрение интерактивных методов обучения, использование технологических инструментов и содействие непрерывному профессиональному развитию учителей. Эффективное преодоление этих проблем позволит улучшить процесс обучения в классах языка и литературы, способствуя развитию как языковых, так и критических навыков у студентов. Исследование предоставляет практические рекомендации по